Qualis tu fueris Deo, talis Deus tibi.

experitur. Vomitum enim atque nauſeam ex defectu caloris ſtomachi, ſive ex illius tepiditate provenire planum eſt. Inde ergo grato ac ferventi in divino obſequio. Dominus tanquam ferventem ſtomachum in eo confovendo ſe præbet; & ſic illum in ſe ipſum tanquam optimè conditum, & guſtui opportunum cibum trajicit, & retinet. At cum tepido tepidè, ſeu tanquam habens ſtomachum tepidum, ſe gerit Dominus; ſtomachus tepidus defectu caloris cibum non fovet, nec retinet, ſed in vomitum projicit; cum fervido fervidè ſe habet Dominus ut eum in ſua gratia retineat, & calore ſuorum donorum repleat; cùm tepido tepidè ſe exhibet, ut ſenſim illum à ſua gratia abjiciat, & foras projiciatur.

331. Præclariſſimi Magi poſtquam Chriſtum natum adoraverunt, *Reſponſo accepto in ſomnis ne redirent ad Herodem, per aliam viam reverſi ſunt*. Matth.2.n.12. At verò poſtquam abierunt, cùm magno furore raperetur Herodes adverſus puerum natum, ecce Angelus Domini apparuit in ſomnis Joſeph dicens, *Surge, accipe puerum, & Mariam matrem ejus, & fuge in Ægyptum*. Matth.2.n.13. Ecce Magi, & Joſeph in ſomnis admonentur; Magi non per Angelum ſed per ipſum Dominum immediatè; at Joſeph per Angelum tantùm, ſicut & Abrahamus, Gen 22.n.11. Jacobus c.31.n.11. ac Gedeon Judic.6.n.1. At cur Deus alios, & etiam Joſeph in negotio magni ponderis, cuſtodia nempe Verbi divini Incarnati, per Angelum inſtrui Ioſeph. Magos autem per ſe ipſum de itinere in patriam maluit admonere; Valde notum eſt, quod Regum, ac Principum mundialium frequens conſuetudo ſit alios Reges, & Principes non per ſe ipſos, ſed per miniſtros, ac legatos ſalutare; hi tamen feliciſſimi Magi non per nuntios, ſed per ſemetipſos maluerunt Regem Regum ſalutare; inde Deus talem ſe illis exhibens, non per Angelos, nec nuntios, ſed per ſemetipſum admonet, & inſtruit in via D. Hieron. in c. 2. Matth. *Qui munera obtulerunt Domino, conſequenter reſponſum accipiunt, non per Angelum, ſed per ipſum Dominum*. Expende illud *conſequenter*, ac ſi optima, & bona conſequentia ſit, quòd Deus ſe talem ibi præbebit, qualem tu erga te præbueris. Vide tom.5. in Evang lib 7. c,14.q.7. n.49.50.& 51.

Matth.2.

Gen. 22. Jacob. 31. Judic. 6.

D. Hieron. *Vt homo ſe gerit Deo, ſic Deus homini.*

QUÆSTIO XXXIX

Quare Dominus in hac Comminatione non ait, Evomam te ex ſtomacho, vel viſceribus, ſed incipiam evomere te ex ore meo?

332. TRia in hac quæſtione quæro; primò ad quid tendat hæc comminatio. Secundò, cur non ait ex viſceribus, ſed ore? Tertiò, cur non ait, evomam illum, ſed incipiam evomere; Pro majori hujus rei explicatione nota cum Ticonio, D Greg Magn.3. p. Paſtoralis curæ, admon.35 tepidum duplicem eſſe, unum, qui à frigore tendit in calorem, alterum verò, qui à calore ad frigus regreditur.

Ticon. D. Greg. Duplex.

Primò, ad quid tendit hæc comminatio, *Incipiam te evomere*. Nam cùm iſte ſit tepidus, dignus exiſtit pœna, ac Dei vomitu, cur ergo non ipſum evomit illicò, ſed priùs ait ſe eſſe paratum ad evomendum, ut cùm homo ſe videat in tanto periculo, in tantamque pœnam præcipitandum, inde ad meliorem frugem ſe recipiat D.Ambroſ.ſerm.2. in Pſal.118. *Quàm pius, ait, qui juſtos in ore ſuo tenet, & injuſtos non ante evomit, quàm denuntiet evomendos, ut vel hujuſmodi admonitione converſi dignum aliquid efficiant, quo non evomantur*. Pro quo profundè nota, quòd obſtinato Pharaone cum ſuis Ægyptiis nullam plagam illis inflixit Deus, quam antea eis non minaretur, ſi non vis dimittere populum, mittam in te ranas, omne genus muſcarum, peſtilentiam &c. ut legenti Exod.c 8 9.10.& 11. patebit, ſed ſi obſtinatio tantis nota erat ad quid toties ferè per decem vices admonetur. Eleganter D. Chryſoſt. in Pſal.134. de plaga peſtis loquens ſic ait: *Nec quando inflixit; non prædictam inflixit, Quamobrem? ut eos verbis caſtigaret, ne deveniret ad rerum experientiam*. Priùs caſtigat verbis admonendo, ne inde experientia, ac in re diro flagello verberet. 333.

D. Ambroſ

Deus comminatur ad emendationem, ne puniat.

Exod. 9. & 10. D. Chryſ.

334. Secundò quæro, quare non ait, *Evomam te ex ſtomacho* ſeu ex viſceribus, ſed *ex ore meo?* Reſpondet primò Andræas Cæſarienſis, quia tepidi ita diſplicent Deo, ut in ſtomachum eos non admittat, ſed ſtatim ut eos in ore ſenſerit, evomat & expuat, ac tandem deturbet in æternum ſupplicium. Aliter interpretatur D. Anſelmus. *Incipiam, ait, te evomere ex ore meo, id eſt, à conſortio fidelium removere: qui os meum dicuntur*. Jerem. 15. num.19. *Si ſeparaveris pretioſum à vili, quaſi os meum eris*. Iſai. 30. num. 2. *Et os meum non interrogaſtis*. Magna pœna à conſortio fidelium ſeparari, ac removeri, quod maximè habet locum, per vomitum excommunicari intelligat, de quo egi ſuperiori q.

Andr. Cæſ.

D. Anſelm

Jerom. 15. Iſai. 30 *Magna pœna ſeparari à fidelium cœtu.*

335. Germana, ac genuina ratio eſt. Dicit Dominus ex ore, & non ſtomacho, vel viſceribus evomere, ut denotat diſcrimen inter eos, quos viſceribus ſuæ æternæ charitatis tenet, tanquam futuros in æternum ſuos, & illos, quos ad tempus ad os admittit: ex primis enim nullum evomit in æternum; ſed tantùm ex ſecundis, & ideò non dixit ex viſceribus, ſed tantùm ex ore meo nam illi qui ſunt in viſceribus etſi aliquando tepeſcant, & incipiant evomi, non tamen ex viſceribus omnino evelluntur, ſed ſemper in illis manent, ſaltem amore ordinativo in vitam æternam, quam ipſi reſipiſcentes juxta Dei propoſitum conſequuntur. Quia ut ait Paul.2. Tim.2 n 19. *Firmum fundamentum Dei ſtat, habens ſignaculum hoc, cognovit dominus, qui ſunt ejus; & diſcedat ab iniquitate, qui nominat nomen Domini*.

Electi firmi permanent in Domino.

2. Tim. 2.

336. Tertiò. Quæro, cur non ait, evomam te, ſed *incipiam evomere*. Primò reſpondet D. Bernard. Senenſ. *Notandum, ait, quòd ſicut in vomitu eſt extenſio cum difficultate, & dolore, ita in damnatione malorum eſt expulſio cum anxietate*. Si tepidus eſt, & inde nauſeam ſtomachi provocat, cur ſtatim ex ore non ejicit? Cur ergo paulatim? Sanè id, quod inviti facimus, & cum dolore, ac anxietate noſtra, non diligenter, ac ſtatim facimus, ſed paulatim, ac

D. Bernard.

Deus moroſe, ac invitus peccatores punit.

cum mora; ecce cur Deus cùm ad puniendum venit, ait; *incipiam evomere*, id eſt, non executivè ſtatim repellam, à meaque gratia orbabo, ſed paulatim in tua damnatione moroſè procedam, oſtendens hac cunctatione ſui animi dolorem, ac anxietatem *In damnatione malorum eſt expulſio cum anxietate*.

337. Secundò & appoſitè ad litteram Richard de Sancto Victore. *Quis, ait, qui per teporem reſolvitur non, ſubitò à gratia deſeritur, ut ſtatim in mala præcipitetur; ſed primum minima, deinde majora contemnens gradatim à ſummis deſcendit, atque ad ima ruit. ideò Chriſtus non ſtatim repellit, nec ſtatim evomit: ſed paulatim incipit evomere, & quaſi, qui adhuc expetat, ut ad vomitum non impellatur*. Non ait Dominus Epiſcopo ob tuam tepiditatem, evomo te illicò, ſed ait *incipiam evomere*. Quia non ſubitò, ac velut uno actu homo deſeritur à gratia, ac repentè in graviora crimina ruit, ſed ſenſim ac paulatim dilabitur, *primùm minima, deinde majora contemnens*. Relaxatione quadam ſpiritus, extenuatur gratia, ſpirituales vires imbecilles redduntur, ut inde in extremam pœnam ruat homo; inde tepidum admonet Dominus, ut conſideret imminens periculum vomitus, & à ſua tepiditate reſurgat, ne omnino in æternum vomitum veniat, qui enim vult evitare extrema mala, minima debet cavere.

Richard.

Ex tepiditate, ac remiſſione, in multa peccata ruit homo.

338. Ait Regius Vates Pſalm.131. num.4. *Si dedero ſomnum oculis meis, & palpebris meis dormitationem donec inveniam locum Domino*. Illud *ſi dedero*, phraſis Hebraïca eſt & idem eſt, ut notant N. Incognitus, Genebrard. Hugo. ac alii, *non dabo* Ait ergo quod non dabit oculis ſuis profundum, & altum ſomnum, ſed etiam nec dormitationem, hoc eſt leviſſimum ſomnum, ut accidit inter ſomnum, & vigiliam: Non ſat erat dicere quod non dormiet, ſed etiam ſe abſtinebit à dormitatione, leviſſimo nempe ſomno, à neligentia ſcilicet, ac tepiditate inter virtutes, & vitia, fluctuatione inter obſequium Dei, & mundi? Maximè ſanè, quia ſi dormitaverit, dormiet; & ſi ſe tradiderit uni levi mundanæ cupiditati, inde in graviſſima, ac turpiſſima peccata ruet. D. Auguſt. *Sunt autem ait, quidam qui non dormiunt, ſed dormitant, aliquantulum retrahunt ſe ab amore temporalium, & rurſus revolvuntur in eum quaſi dormitantes caput crebrò inclinant: evigila, ſomnum excute; dormitando caſurus es, non vult Pſalmiſta, oculis ſuis dare ſomnum, nec palpebris ſuis dormitationem, eum qui vult invenire locum Domino*. Expende illud *dormitando caſurus*.

Pſalm. 131.

Incognit. Genebrard Hugo.

Qui vult fugere gravia de-

D. Auguſt.

339. Ait Iſai 64.n.6. *Ecce iratus es, & peccavimus, & facti ſumus, ut immundus, omnes nos, & quaſi pannus menſtruatæ univerſæ juſtitiæ noſtræ*. Ecce deſcribitur anima dans ſe in ruinam à ſummis ad ima, fœda, ac turpia Sed quid ſibi illud vult, *Iratus es, & peccavimus*. Numquid divina ira nos in peccatum impulit, ut prius dicatur, *iratus*, & poſtea ſubditur, *peccavimus?* Senſerunt hunc accentum antiquiores interpretes apud Noſtrum D.Cyrillum Alexandrin. & ne Deum peccati uno modo auctorem facerent, Prophetæ verba ad hunc modum tranſpoſuerunt, *Peccavimus iratus es*. Etſi hæc interpretatio aliquantulum ſit pia, aliena tamen eſt à veritate. Et ſeries textus juxta noſtram Vulgatam tenenda eſt, *iratus es, & peccavimus*. Difficultas ergo eſt, undenam proceſſit Dei ira, antequam hominum peccatum dicatur? proceſſit nempe ex noſtra tepiditate, negligentia, ac fluctuatione ad Dei obſequium, ingratitudineque ad divina beneficia, inde ipſe iratus incipit eos evomere, grandiora illis auxilia paulatim ſubtrahens donec à ſummis ad ima decidant. D. Cyrillus. Alexandr. *Illud arbitror dicendum eſſe iram divinam, propterea condemnari non debere. Quandiu enim Servator in nobis voluptatem capit, peccatum vincimus, & à vitiorum ſordibus recedentes ſpiritualis fortitudinis inſignibus ſtrenuè coronamur: at ubi fortitudinis ſuppeditatorem exacerbamus, in debilitatem corruimus, & infirmam, ac remiſſam mentem noſtram invenimus. Deus enim eſt virtutum Dominus*.

Iſai. 64.

Remiſſio ſeu tepiditas divinam iram in nos excitat.

D. Cyrill.

Apoc.3.n.17. Quia dicis, dives ſum & locupletatus, & nullius egeo, & neſcis, quia tu es miſer, & miſerabilis, & pauper, & cæcus, & nudus.

VERSIONES.

Syrus: Quia dicis tu, dives ſum, & non ſuper quoquam indigentia eſt mihi, & tu non ſcis te eſſe debilem, miſerabilem, & pauperem.

Arabicus. Dicis, ego jam expletus ſum, & neſcis te eſſe vacuum, & in paupertate, nuditate, atque cæcitate demerſum.

Tyg.Vat.D.Cypr. Dives ſũ, & ditatus.

Arias: Et nullius opus habeo, & neſcis, quia tu es ærumnoſus.

EXPOSITIO XII.

QVIA *dicis*. Aſſignat Dominus cauſam temporis hujus Epiſcopi; quia nempè multùm confidebat, ac præſumebat de ſuis viribus, virtutibus, ac operibus & ideò in eorum exercitio tepidus factus eſt, ſolent enim tepidi, dum graviſſima crimina vitant, in quæ frequenter mundani cadunt, maximeque gloriari de ſua probitate, ac innocentia, & inde tepeſcunt, ac in aliqua gravia crimina labuntur. 340.

Quia dicis. Jactantia, ac arrogantia hujus Epiſcopi accuſatur: *Dives ſum*: ſive temporalibus bonis, ſive ſpiritualibus virtutibus, meritis, & gratia: *locupletatus*, id eſt, his divitiis multùm plenus, & abundans; *& nullius egeo*. Ecce arrogantia, quæ germana, & ſocia eſt divitiarum, nullius egeo ad perſeverantiam, ſalutem conſequendam; *& neſcis*, non attendis, nec ſcire vis, quæ tibi ſunt neceſſaria, *Tu es miſer, & miſerabilis*, Miſer dicit ipſam miſeriam, ac egeſtatem, *miſerabilis* dicit ſummam miſeriam 341.

cum omnimoda egeſtate, quod tribus explicat; *pauper*, privatus charitate, ac gratiâ ſanctificante; *cæcus*, deſtitutus nempe lumine, ac cognitione, & vera prudentia, in rebus agendis, & *nudus*, ſpoliatus omni virtutum ornamento, ac ſplendore, & conſequenter oppletus ſordibus, & inquinamento.

Quæstio XL.

Quare cùm iſte Epiſcopus Laodicenſis ſe jactaret divitem & locupletem, tamen apud Deum inventus eſt miſer, miſerabilis, pauper, & nudus?

342. QUatuor ſunt bonorum genera. Primum fortunæ, ut opes, honores, & alia ſimilia. Secundum naturæ ingenium, vires, ac corporis elegantia; Tertium animæ, ut ſunt ſcientiæ artes, & reliqui habitus practici, & ſpeculativi acquiſiti. Quartum tandem dona gratiæ ut dona Spiritus ſancti, & virtutes infuſæ ac acquiſitæ. Quæſtio ergo eſt in quibus bonis hic Epiſcopus divitem, ac multùm locupletem, ac nullius indigentem ſe exiſtimabat; cùm revera eſſet miſer, & miſerabilis

343. Aretas. Baron. *Bona temporalia faciunt inopem, non divitem.* D. Auguſt.

Primò. Andreas, Aretas, Baronius, auro, & divitiis divitem interpretantur; ex quo patet quàm falsò, ipſe ſe divitem dicebat, quia divitiæ non faciunt divitem, ſed inopem, ut eleganter D. Auguſt. in Pſalm. 31. de terrenis divitiis. *Non ſunt illæ divitiæ*, ait, *ſed mendicitas; quia quantò magis abundant tantò magis creſcit inopia.*

344. *Dignitas non bene adminiſtrata, non dignitas, ſed infelicitas eſt.* Sidon.

Secundò favet Richard. Victorin. quòd ſe divitem exiſtimabat honore dignitate, ac poteſtate, cùm Epiſcopali præeminentia fulgeret; ſed inde bene ei dicitur, quòd miſer, ac miſerabilis ſit; quia in dignitate poteſtas non rectè adminiſtrata, non eſt fœlicitas, ſed ſumma miſeria. De quo latè differit Sidonius lib. 2. Epiſtol. 13. qui poſt multa ſic ſubdit de poteſtatibus, *Hoc ipſo*, ait, *ſatis miſeriores, quòd parum intelligunt; inquietiſſimo ſe ſubjacere famulatui, nam ſicut hominibus Reges, ita Regibus dominandi deſideria dominantur, hoc ipſo infeliciores, quod fœlices reputantur.*

345. Tertiò, aliqui divitem interpretantur, quòd ſe divitem dicebat donis animæ, ſcientiâ ſcilicet eruditione, ac ſublimi ingenio. Sed ſcientia ſine charitate ac juſtitia, vera miſeria eſt. Ut ait Philippus Abbas Epiſt. Ad Engelbertum. *Nulla prudentia, nulla ſcientia, nulla litteraturæ affluentia, ſatis digna eſt commendari quæ non ſtudet virtutum propugnaculis commendari*, Ut ait S. Diadochus Epiſcop. Epiſt. de perfectione Spiritus, cap. 7. *Nihil egentius*, ait, *illa mente quæ de Deo extra Deum philoſophatur.* Vide ſuprà hoc cap. q. 39. n. 347. 348. 349. 350.

Philippus. *Miſer non probus, de Deo philoſophatur.*

346. *Vera ſententia.*

Quartò, vera ac genuina ſententia eſt, quòd ille Epiſcopus ſe exiſtimabat divitem locupletem, ac nullius inſtructione indigentem in charitate virtutibus, ac bonis operibus cùm revera eſſet miſer, miſerabilis, pauper, & nudus illis omnibus deſtitutus; nam iſte Epiſcopus hypocriſi laborabat, ut dixi quæſt. 38. & ideò de ſua virtute multùm præſumebat, cum revera illius eſſet expers. Ita D. Ambroſ. D. Gregor. Albertus Magnus, D. Bonav. Richard. Alcazar, M. Joan. de la Haye.

D. Ambroſ. D. Greg. Albert. D. Bonav. Richard. Alcazar. La Haye.

347. D. Greg.

Sic verba noſtri textus exponit D. Gregor. lib. 34. Moral. cap. 3. *Qui*, ait, *per arrogantiam ſanctitatis extollitur: ſed pauper, cœcuſque, & nudus arguitur; pauper utique, quia virtutum divitias non habet; cœcus, quia neque paupertatem, quam patitur, videt; nudus, quia primam ſtolam perdidit; ſed pejus quia nec perdidiſſe ſe cognoſcit: quia ergo egeſtas reproborum eſt defraudatio meritorum; rectè de Leviathan dicitur:* Faciem ejus præcedit egeſtas. Job. 41. n. 13. Quod etiam eleganter deſcribit Richardus Victorin. *Sua miſeria*, ait, *per tria ſequentia diſtinguitur, & pauper, & cœcus, & nudus. Pauper per amiſſionem charitatis, quia ſi quis charitate caret, pauper eſt; cœcus per amiſſionem cognitionis, quia qui veritatem cognitionis non habet, nec ſe; nec ſibi utilia videt, nudus per amiſſionem boni operis, quia quem Diabolus bono opere denudat, nequaquam habet, unde ſe coram proximo exornet, aut operiat.* Cùm hic Epiſcopus careret charitate, ac cognitione veritatis, ac bonis operibus, quæ ſunt animæ indumenta, illiuſque pretioſiſſimæ divitiæ, rectè miſer, pauper, nudus, ac cœcus dicitur.

Job. 41. Richard.

Qui charitate, ac bonis operibus caret pauper & nudus.

348. *Hic Epiſcopus in peccato mortali.*

Ex quo non placet ſententia aliquorum qui hunc tepidum Epiſcopum dicunt, ſolùm aliquid de fervore charitatis remiſiſſe ac proinde ſolùm venialiter peccaſſe: ſimpliciter dicendum eſt, quòd hic Epiſcopus verè à charitate exciderit, proindeque lethalibus criminibus fuerit implicatus, Ita tenet Viegas Com. 3 ſect. 1. n. 5. pro ea citat Richard. de S. Victor. Oecumenium, Bedam, Aretam, Joachimum, Pannonium, D. Ambroſ. D. Greg. D. Thomam, & Origenem: in hac etiam ſententia ſunt Rupertus, Ansbertus, Gagnæus, Alcazar, Ferrarius, & alii.

Viegas. Richard. Occumen. Beda. Aretas. Joach. Panon.

349. *Comprobatur noſtra reſolutio.*

Probatur ex textu; quia opera ejus non erant charitate formata, ut indicant Domini verba: *Scio opera tua: quia non frigidus es, neque calidus, utinam frigidus, aut calidus eſſes.* Ac proinde pejor erat frigido quolibet, ſcilicet peccatore. Secundò de exiſtente in gratia verificari non poſſunt illa: *Tu es miſer, miſerabilis, pauper, & cœcus, & nudus.* Tertiò, erat iſte ſine auro ignito charitatis, ſine vera luce ſupernaturali, ac ſine veſte gratiæ, quæ tegit turpitudinem peccatorum noſtrorum, ut apertè indicant ſequentia verba, verſ. 18. *Suadeo tibi emere, à me aurum ignitum, ut locuples fias; & veſtimentis albis induaris, & collyrio inunge oculos tuos.* Ergo hîc eſt ſermo de tepiditate non veniali, ſed mortali.

350. *Præoccupatur objectio.*

Dices tepiditas de ſe non eſt peccatum mortale. Reſpondeo, quòd quamvis in ſe non ſit peccatum mortale, tamen tepiditas fœcunda parens eſt mortalium, quia frequenter accidit ex quadam acedia, quia vires animi ſic elanguent, ut irruentibus tentationibus facilè peccato ſuccumbat homo: deinde potuit eſſe mortalitas in hoc tepido ex hypocriſi, vel ſuperbia, qua ſe nullius indigere dicebat; quod clarè patet, ſi hoc ſaltem implicitè ad Deum extendebat complacendo in ſuis fictis divitiis, atque chimæricis, ut in ſuo fine, & tandem hic tepidus pejor erat quolibet frigido peccatores, & ita ei dicitur, *utinam frigidus, aut calidus eſſes.*

351. *Divitiæ acquiruntur cum labore, poſſidentur cum timore, amittuntur cum dolore.* D. Bonav.

Ex quo conjice in qua miſeria iſte, qui ſe divitem jactabat, verſabatur ut ei dicatur, miſer, & miſerabilis es & pauper; verùm in quo miſer, ſi dives eſt? in quo miſerabilis, ſi nullius eget? In quo pauper, locupletatus eſt? Rectè reſpondet D. Bonav. tract. qui inſcribitur Dicta ſalutis, cap. 6. *Nota* ait, *hîc quinque in fortuna divitis avari, eſt enim miſer, quia cum labore divitias acquirit, miſerabilis, quia cum timore cuſtodit, pauper, quia cum dolore perdit, cœcus, quia nihil aliud reſpicit, & nudus, quia nullum aliud bonum facit.*

352. *Superius tantò in imo eſt, quantò in altum ſe erigit.*

Et tamen iſte maximè gloriabatur, & multa præſumptione in altum efferebatur in multitudine divitiarum ſuarum, ſe diceret divitem, locupletem, ac nullius indigentem, & tamen Dominus ad eum: *Neſcis, quia miſer, & miſerabilis es*, Nonne miſer, ac miſerabilis contemnitur, & ſub omnium pedibus eſt? Quomodo ſi ita elatus, ita depreſſus, ut miſer & miſerabilis ſit? quia ſuperbus quantò in altum ſe erigit, tantò à Domino in ima dejicitur. Hugo Victorin. cap. 2. in regulam D. Aug. *Omnis ſuperbus*, ait, *tantò in imo eſt, quantò in altum ſe erigit, tantò profundiùs labitur, quantò excelſiùs elevatur.*

Hugo.

354. Can. 6. Hebræ. *Superbire. cadere eſt.*

Tempore diluvii, narrat ſacer textus, *Gigantes erant ſuper terram in diebus illis.* Gen. 6. n. 4. ubi nos habemus Gigantes, alii ex Hebræo legunt *cadentes*, quos ſuperbos Rupertus interpretatur, qui ob magnitudinem, ac molem ſui corporis multùm efferebantur in altum: & rectè tales cadentes dicuntur, quia ſuperbire cadere eſt. Rupertus lib. 4. in Geneſ. cap. 14. *Cadentes autem*, ait, *rectè dicuntur, id eſt, ſuperbi quicumque potentes à ſæculo ſunt: nam hoc ipſum ſuperbire cadere eſt*, juxta illud. Pſalm. 81. n. 7. *Vos autem ſicut homines moriemini, & ſicut unus de principibus cadetis.*

Rupert. Pſalm. 81.

Satis nota eſt hiſtoria Simonis Magi qui ſuis Magicis artibus Romano præſerim Neronem dementans ab eis ob ſuam ſuperbiam divinos honores eſt conſecutus, qui cùm in cœlum arte magica vellet evolare, ut divinitatem ſuam mundo oſtenderet, Divina virtute in terram dejicitur, fractis cruribus ex ruina, ſuam mundo iniquitatem, ac vilitatem teſtificans, & qui intentavit evolare, non potuit amplius ambulare, & qui cogitavit alas precipere, pedibus caruit. Elegantiſſimè. D. Maxim. hom. 5. in natali Apoſtolorum Petri, & Pauli. *Ut qui*, ait, *paulò antè volare tentaverat, ſubitò ambulare non poſſet, & qui pennas aſſumeret, plantas amitteret.*

... *dit pedes.* D. Maxim.

355. Luc. 10.

Narrat D. Lucas 10. n. 30. quandam parobolam, quòd *Homo quidam deſcendebat ab Jeruſalem in Jericho, & incidit in latrones, qui etiam deſpoliaverunt eum, & plagis impoſitis abierunt ſemivivo relicto.* Homo iſte, juxta D. Auguſt. D. Chryſoſtom. Origenem. D. Cyrill. D. Thomam, & alios quos retuli tom. 3. in Evang. cap. 21. Expoſit. 5. n. 40. ſignificabat Adamum qui per peccatum cecidit à cœleſti Jeruſalem in Jericho, hoc eſt mundum & incidit in latrones Dæmones nempe qui ſpoliaverunt eum à Divina gratia, virtutibus, & donis, peccatorumque vulneribus affecerunt, & reliquerunt eum ſemivivum, ſeu ſemimortuum, quia corpus non occiderunt ſed animam; nam mortaliter delinquens ſemivivus eſt, ſecundùm corpus vivit, ſecundùm animam mortuus eſt. Sed contra hanc expoſitionem inſurgit grandis difficultas, quia iſte homo incidit in Latrones deſcendendo, at Adamus tentatus eſt à diabolo, non deſcendendo ſed aſcendendo per ſuam ſuperbiam: dixit eis Diabolus, *eritis ſicut Dii.* Sed ipſe aſcenſus ejus per ſuperbiam, idem valuit, ac deſcenſus in ima, & extremum præcipitium. Rupert ad citata verba Geneſ. *Niſi enim*, ait *deſcendiſſet, non incidiſſet, quia videlicet, niſi monte ſuperbiret, dati præcepti prævaricationem non incurriſſet: deſcendebat, quia mente tumebat, tumere namque aſcendere veraciter deſcendere eſt, quia ubi mens elevatur, ipſa elevatione dejicitur.* Unde Pſalm. 72. n. 18. *Dejeciſti eos, dum elevarentur.*

D. Auguſt. D. Chryſ. Origen. D. Cyr. D. Thom.

Aſcendere per ſuperbiam deſcendere eſt.

Rupertus. Pſalm. 72.

Quæstio XLI.

Quare inter miſerias hujus Epiſcopi apponitur, quòd eſſet cœcus, cum alias vir doctus & ſapiens exiſteret?

INter miſerias hujus Epiſcopi maximè, recenſetur, ac apponitur, quòd ipſe eſſet cœcus, & neſciens, unde ei dicitur: *neſcis quia tu es miſer, & miſerabilis*: cùm aliàs iſte eſſet vir doctus, & eruditus, ut habet hîc Richardus de Sancto Victore explicans, in quo erat dives. Sic ait: *Dives ſive per ſcientiæ cognitionem, ſive per ſcripturæ prædicationem, ſive per ſingularis eloquentiæ nitorem.* Si ergo iſte Epiſcopus erat multùm eruditus, magnus prædicator, & maximè eloquens, quomodo cœcus, & neſciens. 356.

Richard.

Iſte Epiſcopus aliàs eruditus

Reſpondeo primò, quòd rectè hic Epiſcopus dicitur cœcus, quia ſe ipſum non videbat, nec cognoſcebat, & aliter de ſe judicabat, ac erat unde ei dicitur hîc à Domino. *Dicis, dives ſum, & neſcis, quia tu es miſer, & miſerabilis*, & nulla major cæcitas, quàm quod homo ſe ipſum non videat, cognoſcat, ac intelligat. Sic ait D. Greg. lib. 4. Moral, cap. 28. *Cœcus, quia nec paupertatem quam patitur, videt.* Sicque communiter habent Interpretes, Aretas Richardus; Bruno, Aſtenſis. & alii, & hæc eſt magna cœcitas, quæ circundat peccatorem, ut ſuam miſeram conditionem nec videat, nec agnoſcat. Altâ, & profundâ viſione indicavit Dominus, Abrahamo futurum ſtatum populi Iſraëlitici, inter cætera narrat ſacer textus Gen. 15. n. 17. *Facta eſt caligo tenebroſa, & apparuit clibanus fumans.* Septuaginta legunt, *fornax fumigabunda.* Pagnin. *Fornax fumigans.* D. Ambr. lib. 2. de Abraham cap. 6. per hanc fornacem fumigantem intelligit homines mundanos, qui tanquam fornax ardent flammis ſuæ cupiditatis, ambitionis, avaritiæ, ac ſuorum iniquitatum, quorum vita tanquam fornax tota plena eſt caliginoſo, ac obſcuro fumo obcœcante eos, ne ſe, ſuamque turpitudinem videant, & intelligant. Sic ait D. Ambroſ. *Vita humana, quæ implicata iniquitatibus, ſæculi iſtius, atque involuta non habens veri fulgoris claritatem, quaſi fornax æſtuat diverſis cupiditatibus, ac quibuſdam deſideriorum anhelat ignibus, foris velut fumo quodam obtegitur, ne videat veritatis faciem.* 357.

D. Greg.

Aretas. Richard. Bruno.

Qui ſeipſum non cognoſcit, cœcus eſt.

Gen. 15. Septuag. Pagnin.

D. Ambroſ.

Secundò,